

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens septem Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine septimus, est de Oratione
... Septimus, & latissimus, de Beneficiis Ecclesiasticis

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

Quae personae obligentur horas Canonicas priuacim dicere. Punct. 1

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76561](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76561)

potest diuinitati congruentius, nihil magis plium & religiosum; quam iis precibus Deum, laudare & honorare. Appellatur item Horæ canonicæ; quia certis horis recitandum est iuxta canonicas functiones. Dicitur pensum, quia ad illud recitandum obligatur clericus quasi ad pensum & tributum soluendum. Appellatur tandem Breuiarium, quia est summa & compilatio eorum, quæ ad laudem Dei, & gratiarum actionem, & nostram institutionem pertinere possunt. Vide de iis omnibus Bellarminum tom. 4. *controuers. tit. de bonis operibus lib. 1. cap. 10.* Valentiam 2. 2. *disp. 6. q. 2. p. 10. §. 1. Less. lib. 2. cap. 37. dub. 8.* Bonac. *de horis canonicis disp. 1. q. 1. p. 1. propositione 1. Suar. lib. 4. de orat. c. 3. & sequentibus.*

Ut autem cum distinctione in hac disputatione procedamus primò examinandum est, quæ personæ obligentur ad hanc orationem? Secundò quid sit recitandum? Tertio. Quomodo recitandum sit? Quarto. Quo tempore, & quo loco? Quintò. De grauitate huius obligationis? Sextò. Quæ causæ ab hac obligatione excusent? Septimò. Quæ pœnæ sint appositæ non recitantibus?

PUNCTUM I.

Quæ personæ obligentur horas Canonicas priuatim dicere.

OMnes conueniunt Clericos in maioribus ordinibus constitutos, beneficiatos, & religiosos professos, choro ex professione deputatos, obligatos esse horas canonicas singulis diebus recitare: sed vnde hæc obligatio nascatur, an ex iure naturali & diuino, an positio scripto, an solum ex consuetudine aliqua, est controuersa. Dicendum tamen est ad has horas determinatè recitandas ex iure diuino nullam esse obligationem. Suarez tom. 2. *de relig. lib. 4. de orat. cap. 16. num. 2.* Azor. 1. p. lib. 10. *c. 4. sine.* Quia licet clericis, beneficiatis, & religiosi specialem obligationem habeant orandi pro populo, vt verè habent, non tamen habent ex iure diuino obligationem orandi hæc speciali forma, quæ non à iure diuino, sed ab Ecclesiastico facta est. At quia Ecclesia habet specialem obligationem orandi, determinatè has preces, idè aliquo modo dici potest ex iure diuino obligari. Posito ergo ex iure diuino esse obligationem, videamus quæ & qualis sit. Et claritatis gratia. Primò, dicamus de Clericis. Secundò, de Beneficiatis. Tertio, de Religiosis.

§. I.

Expenditur Clericorum obligatio.

- 1 Omnes Clerici in sacris hæc habent obligationem.
- 2 Clerici in minoribus constituti hæc non tenentur, ratione inquam ordinis.
- 3 Proponitur sententia & argumenta, quibus probatur non posse Episcopum clericis sua diocesis hæc obligationem imponere.
- 4 Probabilius est imponere posse.
- 5 Nullibi creditur esse impostum, & quid de obligatione recitandi orationes tempore ordinationis imp. sit.

ET quidem Clericos, Presbyteros, Diaconos, & Subdiaconos hæc obligationem sub graui culpa habere ex iure positio communis fere sententia. De Presbyteris probat textus in *cap. Presbyter, de celebratione Miss. rum. ibi, Presbyter m. n. è matutinali officio expleto pensum seruitutis sua canendo primam, tertiam, sextam, nonam vesperamque persoluat.* De Diacono & Subdiacono probatur *ex cap. Dolentes, eodem titulo de celebratione Missarum, vbi præcipit Innocentius III. cum Concilio generali Pizatiis, & minoribus clericis in virtute sanctæ obedientiæ, vt diuinum Officium nocturnum pariter & diurnum quantum eis dederit Deus, studiosè celebrent pariter & deuotè. Idem etiam probatur *ex cap. si quis presbyter 9. 2. d. ibi, Si quis presbyter aut Diaconus, vel quilibet clericus Ecclesia deputatus, si intra ciuitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Ecclesia est, & ad quod iudicium fallendi officium matutinis vel vesperinis horis, ad Ecclesiam non conuenerit, deponatur à clero, si non castigatus veniam ab Episcopo per satisfactionem voluerit promereri.* Verùm huiusmodi textus aliqui infirmant dicentes, ex illis non conuincit clericos in sacris obligatos esse ad officium diuinum priuatim recitandum. Nam *cap. Presbyter, solum de sacerdotere rectore Ecclesiæ loquitur, cap. Dolentes, non exprimit factis, qui clericis sint illi minores, poterant enim intelligi de presbyteris & clericis, qui sine dubio minores clericis sunt comparatione prælatorum. Cap. 5. Si quis presbyter, loquitur de clericis alicui Ecclesiæ deputatis & de officio publico, & de obligatione illud dicendi in Ecclesia, Quapropter Nauar. *de horis canonicis, c. 7. à num. 2. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 5. quæst. 1. Suar. lib. 4. de oratione cap. 16. num. 9.* quos alij sequuntur, dicunt ex iure scripto non factis conuinci hæc obligationem pro omnibus clericis in sacris constitutis: sed illam ex consuetudine firmatam esse, & hoc suf-**

ficit. Præterquam quod Concilium Basiliense *sess. 21. expressè* supponit hæc obligationem, quod Concilium quoad causas beneficentiales & censuras, & articulos contra hæreticos definitos approbatum fuit. Adde sessionem illam fuisse ante schismata, vt notauit Valquez *de benef. cap. 4. §. 1. dub. 1.* Aduerto tamen debere hos clericos ordines suscepisse sponte, non coactè, quia hæc obligatio annexa est ordini sponte suscepto. Sic Nauar. *cap. 22. num. 51. ad finem, Emmanuel d. verbo. ordo, tit. 24. Sanchez lib. 7. de impedimentis disp. 29. num. 7.* si tamen liberè utatur ordine accepto, tunc ad omnia illi annexa obligatur, quia per illum vsum liberum ratificat ordinem; sic Sanchez *supra num. 9.* cum aliis. Et idem est dicendum de ordinato in sacris ante pubertatem, vt idemmet Sanchez probat *disp. 30. num. 10. præcipue num. 12. 13. & c.*

Clerici verò in minoribus constituti ex recepta fere omnium sententia hæc obligatione non tenentur, neque ad Psalmos, neque ad officium Beatæ Virginis, neque ad Canticum gradum, Ita Valquez *dub. 2. Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 9. n. 46.* Neque obstat textus in *cap. Si quis presbyter 9. 2. d.* vbi de quolibet clerico Ecclesiæ deputato cauetur obligatum esse ad horas canonicas dicendas. Non inquam obstat, nam loquitur de clerico Ecclesiæ deputato per beneficium, non per ordinem, quia si de deputazione, quæ ex præcisa ordinatione procedit, loquetur; sufficeret dicere, *quilibet clericus* absque additione illorum verborum *Ecclesia deputatus.*

An autem Episcopus possit hæc obligationem iis clericis suæ diocesis imponere? Negat Soto *lib. 10. de iustitia quæst. 5. art. 3. Valentia 2. 2. disp. 6. quæst. 2. p. 10. §. 2. Azor. lib. 10. cap. 5. quæst. 4. Lessius lib. 2. cap. 37. dub. 9. num. 46.* Suarez *lib. 4. de oratione cap. 16. in fine.* Mouentur primò; Quia non videtur licere Episcopo onus perpetuum ordinatis imponere, quod non est à Pontifice impostum. Quia non licet ipsi grauate clericos suæ diocesis specialibus abque speciali causa quæ in presenti non apparet. Secundò; Non licet Episcopo, tempus & ætatem ordinandorum immutare postulando ætatem pro subdiaconatu, quæ petitorum pro diaconatu, & pro diaconatu, quæ petitur pro presbyteratu, & pro presbyteratu, quæ petitur pro Episcopatu. Ergo neque licet hæc libertatem, quam ordinati in minoribus obtinent, non recitandi horas canonicas, tollere. Limitant Azor. & Suarez hæc sententiam, vt intelligatur de ordine perpetuo & ordinatione annexo. Nam à temporalis affirmant ab Episcopo imponi posse. Non enim extra potestatem Episcopi est, quod non possit ordinatos in minoribus obligare, vt bis vel ter officium diuinum dicant, Vt sic aliquo modo intelligant se disposti ad obligationem, quam successu temporis debent subire, si ordines maiores recipiant.

Nihilominus tamen credo probabilius posse Episcopum hæc obligationem clericis suæ diocesis imponere. Sic docet Nauar. *de horis canon. cap. 7. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. p. 3. num. 2. vers. Ad d.* Ratio est, quia hoc præceptum non derogat legem vniuersalem, & ex alia parte est de re honesta, & quæ potest ab ordinatis impleri. Ergo nulla est causa, ob quam Episcopo negetur potestas hoc præceptum imponendi sibi subditis, consequentia est legitima. Antecedens probò. Nulla enim est lex vniuersalis, quæ postiuè hos clericos eximat ab obligatione, sed solum lex, quæ de his horis recitandis fertur, quæ illos non comprehendit. Ergo impositio huius obligationis non contradicit alicui legi vniuersali. Deinde est obligatio de re honesta, vt constat, & quæ facili potest ab ordinatis impleri, si sint in ætate ad beneficium requisita constituti: facti possent & deberent si beneficiati essent: ergo. Adde consuetudinem introduci posse hæc obligationem, fatetur Lessius, & Suarez, & Azor. Ergo ex autoritate Episcopi, quæ inferior non est authoritate clericorum consuetudinem introducentium. Neque obstat contraria. Concedo namque Episcopum singulariter grauate clericos suæ diocesis absque speciali causa, sed hæc contingenter & rarò inueniri potest. Esset autem causa sufficiens, si videret expediens esse ad tenendam Clericorum distractionem hoc onus illis imponere. Ad secundum, concedo non posse Episcoporum limitare, neque extendere tempus, & ætatem ordinandorum, quia derogaret legem vniuersalem tempus & ætatem determinantem: bene tamen posse imponere clericis hoc onus, quia in hæc impositione nulla legis sit derogatio. Sicut nullam legem derogat Episcopus cum præceptum de nouo facto seruando in sua diocesi imponit.

Cæterum etsi hoc ita sit, nullibi credo tale præceptum neque consuetudinem esse. Immo probabile existimo, cum Episcopus ordinatis iniungit aliquos Psalmos & Litanias recitandas, nolle sub graui culpa obligare, sed ex quadam honestate & decentia; sic docet Soto *lib. 10. quæst. 3. art. 3. Valent. disp. 6. quæst. 2. p. 10. §. 2. in principio,* vbi dicit hos ordinatos non teneri ex iure diuino, aut naturali magis quam laicos ad aliquod specialiter recitandum. Consentit Lessius *l. 4. de or. c. 16. num. 14.* Sufficiens enim suo muneri satisfaciunt, si Ecclesiæ in gradu accepto deserviant.

Expenditur obligatio beneficium habentium.

- 1 Beneficiati omnes hanc sustinent obligationem.
- 2 Sub beneficio comprehenditur in presenti praesentium.
- 3 Item capellania collativa.
- 4 Comprehenditur commenda.
- 5 Vicaria beneficij probabile est non comprehendit.
- 6 Pensio in presenti à ratione beneficij excluditur.
- 7 Item conditoria cum futura successione.
- 8 Beneficium cuius fructus sunt exigui, qui defendunt, & quibus probent non obligare ad recitationem.
- 9 Probabilis est oppositum.
- 10 Aliqua inferuntur notabilia ex superiori doctrina.
- 11 Beneficium cuius fructus tua culpa non recipis, te obligat recitare.
- 12 Idem si pro aliquo tempore copiosus non accipias.
- 13 Idem iuris est si speras accepturus.
- 14 Item si beneficium accipias ex resignatione, cum obligatione satisfaciendi eius muneris tamen fructus non recipias.
- 15 Quid de beneficio nullam administrationem requirent?
- 16 Si ex fraude aut vi impediatis fructus recipere, non teneris recitare.
- 17 Limitat Suarez, si in perpetuum fructibus priveris.
- 18 Limitatio non admittitur.
- 19 Quid de consuetudine Ecclesie non recipiendi primo vel secundo anno ullos fructus? Desenditur ut probabilis obligationem esse recitandi.
- 20 Titulum beneficij cum se possessionis & fructus obligare, qui sentiant.
- 21 Negant alij.
- 22 Qui defendunt requiri pacificam possessionem.
- 23 Si tua culpa possessionem non accipis, obligaris.
- 24 Quomodo obligeris habens possessionem beneficij litigio am.
- 25 Habens solum titulum & impeditus à possessione ob causam sibi involuntariam non obligatur.
- 26 Habens plura beneficia debet ne pluries recitare? proponitur ratio dubitandi.
- 27 Certum est unica recitatione fieri satis.
- 28 Habens beneficium & pensionem satisfacit horas canonicas recitans.
- 29 Supradictus beneficiatus, vel beneficiatus & sacerdos omittens officium diuinum unum tantum peccatum committit.
- 30 Impediri iniuste aliquem à beneficij confectione non obinde tenetur recitare.

1 Secundum genus personarum, quae obligantur ad horarum recitationem sunt, beneficia siue curata siue simplicia habentes. Constat ex Concilio Lateran. sub Leone X. sess. 9. de reformatione Curiae, §. statim quoque & ordinamus, ex motu quodam Pij V. qui est 138. illius Pontifici, editio an. 1572. duodecimo Kalen. Octob. quem refert Nauar. sum. cap. 25. num. 122. & Bonacina de horis canonicis disp. 1. §. 1. debet tamen, qui habet beneficium libere recepisse, non coactè, ut de ordinato diximus. Quare non obligabitur ad horas ob coactam receptionem beneficij, nisi velit stipendio illius frui, quia tunc ratione illius voluntatis remittit coactionem. Ut bene Lessius lib. 2. c. 34. dub. 31. num. 174. Hoc posito circa hanc obligationem aliquae difficultates enodandae sunt.

Prima. Quid nomine beneficij intelligatur? Respondeo. Clarum est intelligi Episcopatum, Rectoriam, Canonicatum Dignitatem, Praeposituram, & similia. Quia haec nullus dubitatur verè & propriè beneficia esse. Sed de Praesentibus, Capellanis, & Vicariis, & Pensionibus, & Coadiutoris est solum dubitatum. De his ergo.

2. Dico primò. Sub nomine beneficij ad hunc effectum comprehendit Praesentia, quae sunt portiones quaedam ex beneficij redditibus deductae, & adolescentibus assignatae ut sustententur in studiis, & sic erudiri tandem possint Ecclesiae deferre. Nam licet probabile sit beneficia propriè esse, non tamen est probabile ad officium canonicum non obligare. Quia ad hanc effectum sub beneficiis ea comprehendit Pius V. in sua Constitutione, ut constat ex illis verbis Declarantes praesentibus pensiones, & quacumque alia beneficia nullam omnino seruitium habentia obtinentes, cum praedictis pariter comprehendit, & notauit Vasquez opusculum de benef. c. 4. §. 1. dub. 5. in principio. Franciscus Suarez de horis canonicis lib. 4. c. 22. n. 10. & alij communiter.

3. Secundo, dico comprehendit capellaniam collatiuam, id est, quae auctoritate Episcopi creata est, & ab ipso conferitur, etiam si ex patrimonio laicorum sit instituta, & ipsi nominatio seu praesentatio referuata. Quia habet omnes qualitates ad beneficium requiritas. Scilicet conferri à Praelato & personae Eccle-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. II.

siasticae, & ad officium Ecclesiasticum, sic Vasquez supra dub. 3. num. 9. Suarez num. 11. & sequentibus. Bonacina disp. 1. de horis can. quest. 2. p. 4. num. 6. Azor. 1. p. lib. 10. c. 3. quest. 5. Garzia de benef. 1. p. c. 2. num. 81. Quod etiam verum habet, etiam si haec capellania sit ad nutum amouibilis. Et generaliter de quodam beneficio manuali (ut vocant) idem est dicendum. Nam pro illo tempore, pro quo capellaniam habes, habes ius percipiendi fructus, ac proinde dici debes habere beneficium ad huiusmodi effectum. Adde tale ius perpetuum esse ex se, quia pro nullo tempore terminato conferitur, etiam si seclufa forma impediti possit. Sic Azor supra c. 4. quest. 2. Garzia 1. p. c. 2. n. 82. Perez de Lara de capella lib. 2. c. 6. num. 15. Suarez c. 22. num. 16.

4. Tertio, dico comprehendit Commendam. Nam licet beneficium propriè non sit, subire tamen debet commendatarius illius onera & obligationes. Sed hoc intelligitur de commenda in vilitatem commendatarij facta. Quia talis commendatarius habet ius percipiendi fructus ex tali commenda, & consequenter aequiparatur titulo beneficij. Item commendatario commendatur beneficium, ut omnia illius onera subeat, sed vnum ex praecipuis oneribus beneficij est obligatio ad horarum recitationem. Ergo hanc commendatarius habet. Et ita tradit Suarez lib. 4. de hor. can. c. 22. n. 15. Vasquez de benef. c. 4. §. 1. dub. 3. fin. Azor. 1. p. lib. 10. c. 3. quest. 6. Bonacina disp. 1. de hor. canon. quest. 2. p. 4. n. 2. Secus verò est de commenda in vilitatem Ecclesiae per quam non datur potestas disponendi de fructibus. Garzia 3. p. de benef. c. 1. n. 105.

5. Quarto, dico probabile esse non comprehendit Vicariam beneficij vnicuique religioni, aut Ecclesiae parochialis vacantis, ut ex vi illius teneatur Vicarius horas canonicas recitare. Quia ille Vicarius non reputatur iure, & re ipsa beneficiarius, sed beneficiarij substitutus; sicut si à proprietario eo ob absentiam, aut aliud impedimentum nominaretur, & ita tradit contra Suarez dicto cap. 22. n. 15. Garzia de benef. 3. cap. 1. num. 106.

6. Quinto, dico excludi à ratione beneficij obligantis recitari officium Diuinum pensionem, quae beneficio imponitur in subsidium resignantis beneficium, vel ob aliam causam. Quia haec pensio propriè beneficium non est, cum non sit ius percipiendi fructus ob aliquod Ecclesiasticum officium, sed potius est ius percipiendi fructus beneficij ab eo qui titulum beneficij habet. At huiusmodi pensionarius obligatus est officium paruum B. Mariae recitare: quia ita cauetur expressè in supradicta bulla Pij V. Debet autem pensionarius pensionem habere tanquam clericus, ut hanc obligationem subeat. Tunc autem dicitur pensionem quis habere tanquam clericus, quando necessariò debet esse initiatus prima tonsura, ut illam recipiat; secus quando hanc qualitatem non requirit. Contingit enim aliquando dari quibusdam pensionem titulo seculari, eò quod sint de Ecclesia beneficii, vel ob aliquam operam temporalem, scilicet pulsandi cymbala, aperendi templi fores, gubernandi horologium, docendi pueros & similia, & ita tradunt Valent. disp. 6. quest. 2. puncto 10. §. 2. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 4. quest. 3. Suarez de relig. tom. 2. lib. 4. de hor. can. cap. 22. num. 6. Bonacina disp. 1. de hor. can. quest. 2. p. 4. num. 8. Aduerto tamen huiusmodi pensionarij, qui sacrum ordinem non habet, si efficiatur miles & ordinis militaris, cum indulto retinendi pensionem, satisfacere obligationi recitandi, si orationes Dominicas, & Angelicas à religione praecipuas recitet. Quia Pius V. solum obligare voluit ad recitationem officij B. Virginis eos pensionarios, qui aliàs ad nullas preces adstricti erant. Sic docet relatis alijs Garzia de beneficiis 3. p. cap. 1. num. 117. & Bonacina disp. 1. de hor. can. quest. 2. p. 4. num. 2. Secundo, aduerto pensionarium si vellet loco officij parui B. Virginis, officium magnum recitare, abundantius obligationi satisfacere. Quia intentio Pontificis fuit releuare pensionarios ab onere recitandi officium Canonicum, imponendo illis minorem obligationem casu, quo illam grauiorem non subirent. Sic Suarez lib. 4. de hor. can. cap. 22. n. 6. Bonacina num. 9. Garzia n. 19.

7. Sexto, dico coadiutoriam concessam alicui, assignata aliqua portione pro congrua, & cum futura successione, non esse beneficium, neque obinde ad horas canonicas obligare. Sic Suarez lib. 4. de hor. can. cap. 22. num. 19. Azor. lib. 10. quest. 1. cap. 4. Garzia 3. p. cap. 1. num. 109. Bonacina disp. 1. quest. 2. puncto 4. num. 13. & 15. & 16. Quòd autem coadiutoria quatenus talis beneficium Ecclesiasticum non sit (praeterquam quòd sic declarauit Paulus V. ut testantur Suarez & Bonacina & Garzia supra) probatur. Quia coadiutori datur potestas succedendi in beneficio post proprietarij mortem. Ergo non conferitur illi beneficium proprietarij aliàs idem beneficium in duobus existeret. Neque obstat mortuo proprietario non requiri nouam coadiutoria, beneficium tunc proprietarij conferitur coadiutori, non absolute, sed dependenter à proprietarij morte: quare mortuo proprietario, tunc habet effectum collatio, & coadiutor beneficium obinet. Vocatur autem Canonicus, tum ob ius succedendi; tum ob vocem in capitulo, tum ob sedem in choro etiam post proprietarios. Quòd si dicas coadiutoriam non esse beneficium proprietarij, esse tamen aliud distinctum beneficium; eò quod sit ius percipiendi

B

perci

percipiendi fructus ob aliquod Ecclesiasticum officium, verbi gratia, assistendi in choro, dicendi Missas, ministrandi Sacramenta, &c. Respondeo coadiutoriam non esse ius percipiendi fructus, quia non ob coadiutoriam illos percipit coadiutor, quasi ex titulo, sed in stipendium laboris, quem subit ob proprietariam, aliis quilibet substitutus diceretur beneficiatus. Posito autem coadiutoriam non esse beneficium, ex nullo capite ad horas canonicas obligatur coadiutor. Omitto dummodo expressè ad hanc obligationem subeundam non actetur coadiutor ex indulto Pontificis, aut ex pacto cum proprietario. Quia tunc ratione pacti, vel Pontificis præcepti deberet horas canonicas recitare. Proprietarius tamen non ob id à recitando excusaretur, sic docet Bonac. de hor. can. disp. 1. quæst. 2. part. 4. à num. 13. & alij multi.

8 Secunda difficultas est. An beneficium, cuius fructus exigui sunt, obliget ad horarum recitationem? & quidem si beneficium nullos haberet fructus, beneficium non esset. Quia non esset ius percipiendi fructus ob aliquod Ecclesiasticum officium (quæ est beneficii definitio): ac proinde ex illo nulla nasceretur recitandi obligatio. Sic Garzia de benef. part. 3. cap. 1. num. 41. Suarez lib. 4. cap. 19. num. 6. Sed quando fructus sunt adeo tenues, ut non sufficiant ad bonam partem moderatæ clericis sustentationis est celebris opinio Dominici Soti. lib. 10. de iustitia quæst. 5. art. 3. assertentis non obligare. Sotum sequuntur aliqui recentiores Man. Roder. tom. 1. sum. cap. 140. numero tertio, Vega 1. p. cap. 128. casu 13. Petrus de Ledesma. 2. tom. sum. tract. 9. cap. 4. conclus. 6. difficult. 4. Lessius lib. 2. de iustitia cap. 34. dub. 31. num. 169. reputat probabile de beneficio non attingente 15. annuos aureos singulis annis. Consentit Valquez de benef. cap. 4. §. 1. dub. 5. in fin. Si beneficium habet alia onera, ob quæ possit dari. Item docet Malderus de virtutibus tract. 10. cap. 2. dub. 3. vers. Nihilominus ubi expressè requiritur ad hanc obligationem inducendam, ut beneficium attingat tertiam partem sustentationis clericis. Aragon 2. 2. quæst. 83. art. 12. testatur (sed immerito) recentiores communiter sequi hanc opinionem. Quæ autem dicenda sit bona pars sustentationis? Sotus ad 10. aureos extendit. Lessius ad 15. Aragon prudentis arbitrio relinquit, & certè nisi tertiam partem attingat dici non potest attingere bonam partem sustentationis. Quæ propter si hæc sententia vera esset, beneficium cuius redditus hoc tempore non attingunt triginta, vel quadraginta aureos nequaquam dici potest attingere bonam partem sustentationis moderatæ, ut bene notat Suarez lib. 4. cap. 21. num. 2. Quibus enim decem tempore Soti sufficiebant, modo triginta non sufficiunt.

Duplex est fundamentum huius sententia. Primum est, beneficium tenue reputari in iure pro non beneficio, quia fructus exigui reputantur nulli, iuxta illud parum pro nihilo reputatur, fauenteque textus in cap. 18. c. 1. de præben. in 6. ubi potestatem habens conferendi beneficium alicui personæ, non potest illud eidem conferre, si beneficium habeat sufficiens: tacitè indicatur illud solum non esse beneficium, cum habenti insufficiens bene possit conferre. Ex hoc fundamento inferitur nullam obligationem recitandi habere accipientem tale beneficium.

Secundum fundamentum est. Quia beneficium, quod nullos habet fructus non obligat ad horarum recitationem. Tum quia non est beneficium verum, sed fictum. Tum quia non potest ad onus obligare cum non det commodum. Non enim potest obligare ad seruendum altari, quem non valet ex altari sustentare. Sed beneficium tenue non valet beneficiatum sustentare. Ergo neque valet obligare ad seruendum altari in recitatione horarum. Hæc ratio ad summum probat non valere obligare ad seruendum altari singulis diebus, non tamen probat non posse obligare beneficiatum ad seruendum altari, & recitandas horas aliquibus diebus, quorum sustentationi redditus sufficiunt. Eaque de causa dixit Lessius dist. cap. 34. dub. 31. num. 169. percipientem aliquos fructus ex beneficio aliquoties teneri per annum recitare, verbi gratia, festis & Dominicis.

9 Nihilominus tenenda omnino est contraria sententia; affirmans beneficium exiguos fructus habens obligare ad horarum recitationem singulis diebus. Sic post alios antiquiores docet Nauartus de orat. cap. 7. numero vigesimo septimo, Covarruias lib. 3. coniar. cap. 13. num. 8 §. 12. Valent. 2. 2. disp. 6. quæst. 2. puncto 10. §. 7. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 3. quæst. 3. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. punct. 4. numero decimo septimo, Garzia 3. part. cap. 1. num. 39. Suarez lib. 4. cap. 21. num. 3. & sequentibus, & alij innumeri apud ipsos testantes esse communem sententiam. Ratio præcipua est. Quia beneficium habens tenues fructus verè est beneficium; quia est ius percipiendi fructus ex speciali titulo. Sed beneficio absque villa distinctione pinguis, vel tenuis annexum est onus recitandi ex Concil. Lateran. & ex Bulla Pij V. Ergo. Consequenter & minor propositio videtur clarè maiorem probare. Nam beneficium tenue reddit beneficium eodem modo exemptum, ac privilegiatum sicut beneficium pingue. Item sus-

pensus à beneficio, tam est suspensus à beneficio tenui, quam à pingui.

Dices beneficium tenue esse propriè beneficium, at non esse verisimile voluisse Ecclesiam hoc graue onus recitandi ei annexere; quia iustitia, & æquitas pollulat ut stipendium labori correspondeat. Quapropter cum Ecclesia dicit, beneficium dari propter officium, intelligi debet de beneficio congruo competentis officio exhibendo.

Sed contra, quia illa limitatio videtur sine fundamento, cum in iure nullum detur ad illam aditendum: imò potius contrarium, non leuiter colligitur ex cap. Clericus 91. d. v. clerico qui ex Ecclesia sibi commissa commodè sustentari non potest, dicitur, ut quærat sibi victum & vestitum ex artificio, vel agricultura, post sui muneris & officij pensum perfolutum. Secundo, quia obligatio ad recitandum, optimè potuit ab Ecclesia imponi cuiuslibet beneficiato, etiam si exiguos fructus reciperet, sicut potuit imponi cuiuslibet clerico in sacris nullos fructus reciperenti; quia hoc onus optimè compensat honore, exemptione & privilegiis, quæ beneficiato conferunt. Neque enim onus recitandi ita graue est, ut exiguis fructibus, & hoc honore, & privilegiis abundè non compensetur.

Et ex hoc patet responsio ad fundamenta contrariæ sententiæ Dominici de Soto.

10 Ex quo infero. Primò, mihi non videri probabile beneficium, cui nullum aliud onus, & officium est annexum, deobligare beneficium à recitatione horarum ob exiguos fructus. Quia ex suppositione, quod beneficium sit, non potest deobligare ab aliquo officio Ecclesiastico. Alias non esset vera illa regula cap. vi. de script. in 6. beneficium dari propter officium.

Secundo, infero si beneficium habet alia onera annexa ut Missas, assistentiam in choro, &c. quæ si per teipsum præstet, potes obtinere saltem tertiam partem tuæ moderatæ sustentationis, credo probabile non esse te deobligatum esse à recitatione horarum, & quod aliis exequentibus ea munera dones. Nam hoc est per accidens: & non debet beneficii naturam mutare. Et ita tradit Suarez lib. 4. de horis can. cap. 21. num. 10. Neque valet dicere fructus illius beneficii esse stipendium iustum, & æquale illarum functionum. Ergo contra rationem imponit ultra illas, obligatio recitandi absque villo stipendio. Non, inquam valet; Nam illud stipendium, quod videtur iustum illarum functionum: Primò, & per se datur ob recitationem horarum, & reprobè quæ est præcipuum beneficii officium.

Tertiò, infero, si tibi adolescenti concedatur capellania, vel aliud beneficium, cui est annexum onus dicendi aliquas Missas, pro quibus omnes fructus beneficii iustissimi, te deobligatum non esse à recitatione, quia fructus, quos iustissimi, verè acquiris, & consequenter tibi dantur Missas dicendas, & officium recitandum. Si enim habilis esses ad Missas dicendas, dubitari non potest te tunc obligatum esse recitare ex vi beneficii. Ergo etiam quando per alium hanc obligationem exequeris. Quia posse ponere substitutum in aliqua obligationis parte non te eximit ab obligatione personali recitandi, quam in alium transferre non potes. Sic Lessius lib. 2. cap. 34. dub. 31. num. 172. Azor. 1. p. lib. 10. c. 4. §. 8. Bonacina disp. 1. de hor. can. §. punct. 4. m. 20.

Quartò, infero beneficium habentem plura beneficia tenuia, quibus omnibus competentem possit magna ex parte sustentari, etiam si quolibet insufficiens sit, obligatum esse ad recitationem horarum; neque contrarium esse probabile. Ita docet Suarez lib. 4. de hor. can. cap. 21. num. 12. Garzia 3. p. de benef. cap. 1. num. 39. in fin. Bonacina. disp. 1. quæst. 2. punct. 4. num. 18. Ratio est; quia iste beneficiatus iam recipit ab Ecclesia iustum stipendium oneris impensis, quod verò illud stipendium beneficium uno vel pluribus accipit accidentarium est.

Cæterum communis est Doctorum sententia, omnes Clericos, qui in sacris constituti sunt, licet nullum Ecclesiasticum Beneficium obtineant, ad horas Canonicas priuarim recitandas sub culpa mortali obligatos esse. Sumitur ex c. 1. de celebr. Missarum, quod sumptum est ex cap. Presbyter. d. 91. Sed quia in canone isto de solis Presbyteris mentio fit, ideo obligationem hanc, quatenus omnes Clericos in maioribus Ordinibus constitutos attingit, potius in generali Ecclesiæ consuetudine fundatam esse, notauit Nauart. cap. 7. num. 2. Azor cap. 5. quæst. 1.

Adde clericum non liberari hac obligatione tamen si excommunicatus, suspensus depositus, aut degradatus, sicut ex communi docet Nauart. cap. 7. num. 17. Angel. verb. hora. §. 5. & verb. degradatio q. 8. Azor. cap. 5. q. 6. Couar. 3. resol. cap. 13. m. 8. vers. duodecim. Auija de censuris p. 2. cap. 6. disp. 4. dub. 6. concl. 1. & p. 4. disp. 1. dub. 1. concl. 2. Rod. cit. cap. 14. concl. 14. Nec ex propria iniquitate commodum ferat.

De clericis autem in minoribus duntaxat constitutis, certum est primò, eos nullo iure vel consuetudine vniuersali obligatos esse ad Officium, vel Palmos, aliæve certas preces recitandas. Ita docet Sotus lib. 10. quæst. 5. art. 3. Medina de orat. quæst. 7. in fine. Azor. cap. 5. quæst. 2. Tol. lib. 2. cap. 12. princ. Suarez cap. 16. ad finem Lessius num. 46. & 47. aliisque communiter, contra Abb. in cap. 1. num. 2. de celebr. Missarum.

Ad extremum monendum obligationem hanc recitandi Officij Ecclesiastici esse grauenam, & sub peccato mortali ex genere suo quippe ex virtute Religionis, atque in beneficiis etiam ex Iustitia virtute. Quæ est communis Doctorum sententia, quicquid contra eam improbabilius dicat Angel. verb. horæ. 5. 10. Requiritur tamen Omissio materiæ notabilis, cuiusmodi est, vel integrum vnius diei officium; vel vna eius pars, siue hora licet breuissima; & fortasse etiam dimidium talis horæ.

11. Tertia difficultas est, an obligeris recitare ratione beneficii, cuius nullos percipis fructus? Plures casus sub hac difficultate comprehenduntur. Vt ergo certa ab incertis separamus, dicendum est primo, (in quo ferè omnes Doctores conueniunt,) si tua culpa beneficii fructus non recipias, vt quia es excommunicatus, suspensus, vel absens ab Ecclesia, vel alia via non vis obligatum inferuire, neque illius possessionem capere, te esse obligatum ad horarum recitationem. Quia non licet tibi à beneficio hanc obligationem excutere, cum beneficium ex parte sui stipendium pro illa suppediet. Neque æquum est vt Ecclesia, quæ indemnis seuari debet, defraudetur seruicio, & officio ex tua malitia. Suarez lib. 4. de hor. can. cap. 20. num. 2. Valquez de benef. cap. 4. §. 1. dub. 6. num. 25. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 4. quæst. 6.

12. Secundo, debet esse certum, si pro aliquo tempore non accipias fructus copiosos beneficii. (quos grossam vocant) accipias tamen si assistas in choro, aliæque munera beneficii proprii exerceas, distributiones quotidianas, vt in pluribus canonicatibus Hispanis contingit, te obligatum esse horas recitare. Quia iam ratione beneficii tibi suppediatur stipendium pro officio impenso Suarez cap. 20. num. 3. 4. 7. 9. & 11. cum Nauar. cap. 7. de orat. num. 30. Lessius lib. 2. cap. 34. num. 173. Valquez de benef. cap. 4. §. 1. dub. 6. num. 27. Garzia de benef. 3. p. cap. 1. num. 61.

13. Tertio, certum debet esse, te esse obligatum recitare etiam si do præsentis nullos fructus percipias, speras tamen in posterum te percipiturum. Quia spes firma orta ex iure ad fructus percipiendos, æquiualeat fructibus percipendis saltem si nullus beneficiatus in primo anno lue præsentationis obligatus esset recitare: cum regulariter perceptio fructuum solent differri. Sic Suarez relatis Nauar. Cordoua, Medina, Toledo, & aliis lib. 4. cap. 20. num. 1. Valquez cap. 4. de benef. §. 1. dub. 6. num. 26. vers. 4. ex quo fit, si statutum sit, vt nihil beneficiario concedatur ob seruicium, & munus primo anno impendunt, sed omnes fructus illius anni referuntur post mortem, extendendi in eius fauorem, esse obligatum recitare. Quia verè lucratur fructus, & spes illorum firma, est sufficiens stipendium officij impendi. Azor. lib. 10. cap. 4. quæst. 4. Lessius cap. 34. num. 170. Suarez cap. 20. num. 9. Garzia 3. p. cap. 1. num. 62. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. p. 4. num. 22.

14. Quarto, pro certo habendum est, si ex resignatione beneficium accipias cum obligatione satisfaciendi eius muneribus, & reddendi omnes fructus in pensionem resignantis, te obligatum esse recitare. Quia ex hac acceptatione beneficii non impeditur accipere stipendium debitum beneficii administratione, neque reservatione fructuum huiusmodi stipendium debitum referuari censetur. Quod si aliquando contingat (quod nunquam est præsumendum) te Pontificis consensu cedere fructibus, & emolumento debito beneficii administrationi, & sic beneficium acceptare; credo te esse obligatum recitare. Sicut enim absque stipendio suscipis obligationem administrandi beneficium, verbi gratia, assistendi in choro, vel Sacramenta conferendi; ita debes suscipere obligationem recitandi, quæ beneficio natua est. Adde non esse verisimile velle Pontificem liberare tale beneficium ab officio recitandi horas canonicas: quia cederet in Ecclesiæ damnum. At si tu, qui beneficiatus es, non obligaris, cessat talis obligatio in illo beneficio. Nam pensionarius illam non habet, sed solum obligationem recitandi officium paruum B. Mariæ. Ergo. Denique cum voluntarie recipis beneficium, & obligationem administrandi, absque vilo stipendio, virtualiter cedis, & quasi donas stipendium debitum administrationi. Ergo ex stipendio dici potes, te ministrare, & recitare, & ita tenet aliis relatis Valquez de beneficiis cap. 4. §. 1. dub. 6. numero 34. & 35. Suarez lib. 4. cap. 20. à numero secundo. Garzia de beneficiis 3. p. cap. 1. num. 54. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. p. 4. num. 21. Verum si tu solum accipias beneficii titulum, pensionario autem relinquatur fructus, & beneficii administratio, credo probabilius te non teneri, sed pensionarium. Quia verè tu beneficium non habes, sed ad summum habes tantum Coadiutorie titulum, vel aut sui æquipollentem, & ita docet Suarez lib. 4. cap. 20. à numero secundo. ad 5. Garzia plures referens 2. p. cap. 1. à num. 55. Bonacina num. 22. reputat valde probabile.

15. Sed in quibus, quid dicendum si beneficium nullam requirat administrationem vt præsumimus? Respondeo: si accipit ex resignatione beneficium, cuius fructus ex tuo consensu sunt referuari resignanti, credo te esse obligatum ob rationem dictam: quia virtualiter donas fructus, quos posses referri de Castro Sum. Mor. Pars. 1. 1.

cipere. At si fructus ex prædecessoris consensu fuerint referuari, credo te deobligatum esse: quia tunc verè non possides beneficium, sed tantum titulum illius, cum non possides ius percipiendi fructus, neque in tua potestate fuit iud possidere. Pensionarius item ad solum officium B. Virginis tenetur. Sic relatis Paris. Mandosa, docet Garzia de benef. 3. p. cap. 1. num. 58. & alij apud Bonacina disp. 1. quæst. 2. par. 4. de hor. can. num. 21.

16. Quinto, videtur esse certum si per vim, fraudem, vel aliam iniustam viam impediatur consecutione fructuum, neque spem habeas tibi esse aliquando restituendos, te non esse obligatum hoc titulo recitare. Sic docet Nauar. cap. 7. de orat. numero vigesimo octauo. & in sum. cap. 25. num. 103. Valencia disp. 6. quæst. 2. punct. 10. §. 7. Azor. 1. p. lib. 10. cap. 4. quæst. 6. Lessius lib. 2. cap. 34. num. 168. Garzia alios referens 3. p. cap. 1. num. 45. Ratio est, quia obligari non potes ad officium, nisi ob stipendium acceptum, vel recipiendum. Cum ergo pro illo tempore non derur tibi vllum stipendium, imponi non poterit obligatio.

17. Limitatur autem Suarez sub probabilitate, lib. 4. de relig. cap. 20. num. 15. & 16. vt procedat hæc doctrina, si impediatur à consecutione fructuum beneficii, quasi in perpetuum: ita vt spem non habeas acquirendi vlos ex beneficio fructus aliquo tempore: locus verò dicendum existimat, si ablatio fructuum non est perpetua, sed pro aliquo tempore, etiam si sit violenta, & iniusta, & sine spe recuperationis. Probat primo, quia si per rapinam, vel furum priuatur beneficiatus fructibus, non est propterea excludendus ab administratione beneficii, neque ab administratione Sacramentorum, si sit curatus. Ergo neque ab onere recitandi, quod non minus est per se coniunctum beneficio. Secundo, probat, si aliquo, vel aliquibus annis ob sterilitatem temporum nullos redderet beneficium fructus, non propterea videtur excludendus beneficiatus ab administratione beneficii. Quia si contingeret recipere duplo maiores alios, quos in principio recipiebat, non obinde duplicetur eius obligatio: ergo neque etiam debet minui ex eo, quod diminuatur. Et ratio est, quia accipiens beneficium ea videtur conditione accepisse, vt siue minuatur fructus, siue crescant, siue pereant, teneatur beneficii oneribus satisfacere. Tertio, quia contingere potest prioribus annis tot fructus accepisse, & posterioribus esse accepturum, vt sufficientes sint, tam fructus accepti, quam in posterum recipiendi, inducere obligationem recitandi pro illo intermedio tempore.

18. Ceterum etiam hæc limitatio probabilis sit, probabilis tamen est, admittendam non esse, quia opponitur communi sententia expressè afferenti te deobligatum esse à recitatione horarum pro eo tempore, quo in tua potestate situm non est fructus vlos habere ex beneficio, neque speras te habiturum, vt bene docet Valquez vitrà superius allegatos opusculo de benef. cap. 4. §. 1. dub. 6. num. 31. & 32. & docuerat Suarez illo tempore cap. 20. numero septimo, sine, & tradit Bonacina disput. 1. de horis can. quæst. 2. punct. 4. num. 25. vbi sic mihi valde. Neque rationes Suarez videntur. Ad primam: Respondetur, dupliciter posse beneficiatum priuari fructibus, per rapinam scilicet, postquam illos obtinuit, vel ante illorum obtentum si priuatur postquam illos obtinuit, clarum est esse obligatum recitare, quia iam beneficium beneficiario concessit stipendium pro munere exhibendo, at si ante illorum obtentum priuatur beneficiatus à fructibus percipiendis, pro toto illo tempore, quo impeditur sine spe recuperationis, censetur obligari, tam à recitatione horarum, quam ab alio quouis ministerio nisi fideles, vel Episcopus prædictos fructus alia via suppleat, necessaria pro illo tempore suppediando. Ad secundam, credo si ob sterilitatem annorum nullos fructus redderet beneficium, & Episcopus, vel fideles defectum non supplerent, beneficiatum obligatum non esse. Quia pro illo tempore dici non potest in te habere beneficium, sed solum titulum, qui insufficientis est ad obligationem inducendam. Neque obstat successus temporis abundantes fructus esse colligendos, aut annis superioribus esse collectos: quia illi fructus suo tempore correspondent, danturque pro officio exercendo illo tempore, non pro alio, & per hæc patet responsio ad tertiam, his tanquam certis suppositis.

19. Controuersia grauis est: An si in aliqua Ecclesia vigeat consuetudo, qua caueatur, vt primo, vel secundo anno possessionis beneficii, nullos fructus, vel distributiones beneficiatus acquirat, neque post mortem illi referantur, sed distribuantur inter antiquos beneficiatos, vel applicentur fabricæ Ecclesiæ, vel alteri pio opeti, debeat tunc recitare? Aduerto hanc consuetudinem contrariam esse extrauag. Ioannis 22. Suscepti, de election. & sub titulo Ne sede vacante inter communes, quibus cauetur ne beneficiatus priuatur omnibus fructibus, sed potius dimidia pars ei applicetur. Item esse contrariam Tridentino sess. 24. de reform. cap. 14. & Constitutioni Pij V. quæ est in Bullario 106. & incipit Durum, in quibus reprobandur consuetudines applicandi fructus antiquis beneficiatis à nouo beneficiario acquisitos, tanquam speciem simoniæ, vel auaritiæ redolentes. Insuperque statuitur, vt viciumque

huiusmodi fructus, & distributiones fabricæ, vel sacrificia, vel alterius pij loci vñbus, vltra semestre temporis reperiantur concessi, horum duntaxat dimidia pars ipsi sacrificia, vel fabricæ, aut pio loco deinceps tribuatur, alteram verò beneficiati prædicti integram percipiant. Non obstante ergo hac constitutione nemini dubium esse potest obligatum esse beneficiatum recitare non solum vltra semestre, sed etiam intra illud, quia vltra grossam distributiones quotidianas lucrari potest.

Quocirca dubium solum est. An, si vigeat in aliqua Ecclesia supradicta consuetudo, non obstantibus supradictis decretis debeat beneficiatus recitare? Affirmant vt probabilius Lessius lib. 2. cap. 34. numero 170. Suarez lib. 34. cap. 20. numer. 6. & 14. Garzia de benef. cap. 1. numero 76. Azor. lib. 10. cap. 4. quest. 4. cum Nauarr. cap. 7. de orat. numero 30. Bonacina disputat. 1. de horis can. quest. 2. p. 4. numero 23. Mouentur primò; quia sic recipiens beneficium voluntariè suscipit illius obligationem, quia debet, verbi gratia, choro assistere, Sacramenta ministrare, si beneficium curatum est. Ergo etiam debet recitare, quia recitatio vna est ex præcipuis obligationibus, & quæ aliarum est fundamentum. Secundo, quia si illi fructus & distributiones antiquis beneficiatis distribuuntur, eaque de causa tibi nouo beneficiato non applicentur, at tunc obtines ius, & spem, vt fructus beneficiorum post te ingredientium applicentur. Ergo ius illud, & spes pretio est æstimabilis, & reputari potest, vt stipendium tibi concessum, vt hac via obligeris ad recitationem. Tertio, si fabricæ, vel pijs operibus applicentur, hac applicatione excusaris ab obligatione tantum exhibenti in reparationem fabricæ, vel in opera pia ex fructibus sui beneficii. Ergo exemptio huius obligationis loco stipendij esse potest, ac proinde obligationem recitandi inducere.

Placet mihi hæc sententia maximè propter 2. & 3. rationem. Contrariam tamen reputo probabilem, vt tenent supradicti Doctores, scilicet nullam in supradicto casu obligationem recitandi habere beneficiatum, sicut neque assistendi in choro, neque alia munera exercendi, si distributionibus quotidianis bruetur. Quia tunc videtur illa irrationabilis consuetudo, & per quamdam quasi mortalem violentiam beneficiatum obligari ad illa munera exercenda, vt in sequentibus annis possit fructibus beneficii gaudere. Neque alia rationes conuincunt. Non illa de iure ad fructus aliorum beneficiorum; quia in re non obtinetur ius, & spes firma alicuius emolumentum. Quia hoc ius dependet, tum ab ingressu noui beneficiati, tum ab eo quod in susceperit persequeretur, ac contingere potest, & sæpè contingit, quod antequam nouus Canonice intrer, tu decedas, aut Canoniceum permutes, vel resignes; & idem est de exemptione ab obligatione impendendi fructus in pauperes, quæ sub dubio est, an illam sis habiturus; & præterea rarò hanc obligationem ex iustitia habere potes.

20 Quarta difficultas est. An solus titulus beneficii cum spe possessionis, & fructus sufficit ad inducendam in beneficiato obligationem recitandi; vel necessariò requiritur possessio, non qualisemque, sed pacifica?

Variæ sunt in hac difficultate sententiæ. Prima affirmat solum titulum beneficii cum spe habendi possessionem, & fructus, ab illo tempore, quo titulum accepisti, sufficere ad inducendam obligationem. Sic Nauarr. cap. 7. de orat. numero 28. & Lessius lib. 2. cap. 34. numero 167. Garzia plures referens 3. p. de benef. capite 1. à numero 92. & 102. Probant quia is, cui beneficium est collatum, & ab ipso acceptatum verè beneficiatus est, & verè dicitur habere beneficium ex cap. Si tibi absenti, de Præbenis in 6. & tradit Mandos. reg. 3. Cancellaria questione 13. numero 5. & reg. 16. quest. 39. numero 2. Rebuffus in Concordat. tit. de collatione. §. volumus, vers. obtineat, Tuschus conclusione 38. lit. B. At Concilium Lateranense, & Pius V. obligant ad recitandum habentem beneficium. Ergo. Secunda, fructus beneficii à die accepta collatione debentur beneficiato regulariter etiam si possessio requiratur, vt conditio, vt illos de facto accipiat. Ergo obligat ad recitandum ab illo die. Quia iustum est, vt sentiat onus à die, quo commodum sentit.

21 Secunda sententia negat titulum solum sufficere, cum spe habendi possessionem, & fructus, sed insuper esse necessariam possessionem, nisi per ipsum iter quominus illam habeat. Sic Suarez libro 4. cap. 18. à numero 7. cum Flamin. de resignat. lib. 1. quest. 9. numero 15. Probat: Primò, quia obligatio recitandi est gravis, & onerosa. Ergo non debet extendi, sed limitari. Ergo debet limitari ad habentem beneficium perfectè, propriè, & cum omni rigore. Hic autem solum est, qui possidet. Ergo. Secundo, fructus ante possessionem beneficii non semper debentur beneficiato, sed in hac parte varius est vñs pro diuersitate regionum. Ergo obligatio, quæ generalis est, comprehendere solum debet eos, quibus per se, & necessariò fructus debentur, qui sunt beneficii possessores.

22 Tertia sententia supradicta addit, non solum esse necessariam possessionem beneficii, sed requiri pacificam. Sic Henriquez in summ. lib. 13. cap. 13. §. 2. Manuel Rodriguez in summ. tom. 1. capite 145. numero 1. Vega 1. part. cap. 128. casu 18. ad fin. Ceballos pract. quest. 643. numero ultimo. Probat: quia non videtur æquum obligare beneficiatum ad certum onus sine certo stipendio. At cum beneficium litigiosum est, non est certum stipendium applicandum esse possessori, si quidem sæpè contingit possessorem vinci, & à possessione deturbari. Ergo.

23 Dicendum ergo est. Primò, te esse obligatum recitare, si per teipsum stat, quominus possessionem habes beneficii. Quia non est æquum tua culpa priuare beneficium debito obsequio. Sic Nauarr. cap. 7. de horis can. num. 28. Garzia 3. p. de beneficiis cap. 1. num. 35. Suarez lib. 4. cap. 19. à num. 7. & 8. & alij pro prima sententia relati.

24 Dico secundo, te obligatum esse recitare, esto beneficii possessionem litigiosam habes, si lite non obstante beneficium ministras, & speras morali certitudine tibi esse applicandos fructus, saltem seruitio debitos. Quia tunc iustitiam est, vt subeas onus, cum speres te commodum recuperaturam esse, neque periculo fraudis videres exponi. Secus verò esset dicendum si hac certitudine morali deficeret obligationem teritiæ sententiæ; Lessius cap. 34. num. 137. Petrus de Ledesma tractat. 9. cap. 4. conclus. 6. difficult. 10. Zetola verbo beneficium. §. 4. numero 8. Bonacina plures referens disputat. de hor. canon. q. 2. punct. 4. n. 26.

25 Dico tertio, habentem titulum beneficii, & impedimentum ab illius possessione capiendam, vel lite, vel alia de causa sibi inuoluntaria non esse obligatum recitare, in quo cum 2. & 3. sententia conuenio. Moueor præcipue, quia fructus non sunt omnino certi, sed contingentes ob contingentiam possessionis, & non est iustum subire onus certum pro stipendio incerto. Sic plures referens Bonacina disputatio 1. quest. 2. part. 5. numero 5. Ex quo à fortiori inferitur, si duo litigarent super aliquo beneficio, & neuter esset in possessione, neutrum ad recitandum teneri. Quia neuter habet propriè, & in rigore beneficium; & vtrique est dubium de victoria litis. Alias omnes litigantes tenerentur recitare ratione vnius beneficii, quod non est dicendum. Sic Suarez lib. 4. cap. 19. & 10. Petrus Ledesma tractat. 9. cap. 4. conclus. 6. difficultate 10. & relatis Paludano, Soto, Beja, docet Garzia 3. part. de Benef. cap. 1. numero 101. Bonacina disputat. 1. de hor. can. q. 2. n. 26.

26 Difficultas est. An habens plura beneficia, quorum quodlibet inducit obligationem recitandi, debeat bis in die recitare? Ratio dubitandi est: quia cuiuslibet beneficio est annexa hæc obligatio. Ergo cum sint beneficia distincta, distinctæ obligationes annexentur. Ergo non sit illis satis vnica recitatio. Et confirmo, si duas Capellanias haberes, quarum quælibet te obligaret ad dicendum per seipsum aliquas Missas pro defunctis, non satisfaceres eisdem Missis vtrique obligationi. Ergo neque vnica recitatio satisfaciens obligationi duorum beneficiorum. Quod si obligatio vtriusque Capellaniam eisdem diebus concurreret, essetque tibi impossibile vtrique satisficere, non videris posse tura conscientia illa retinere. Ergo similiter non poteris beneficia retinere, quibus satisficere non potes, nisi multiplicando recitationes.

27 Nihilominus omnino tenendum est, tanquam certum vnico officio iis obligationibus te satisficere. Ita aliis relatis docent Suarez libro quarto, de hor. can. cap. 18. ann. 1. Bonacina de hor. can. disputatio 1. quest. 2. punct. 4. numero 27. Garzia de benef. 3. part. cap. 1. numero 110. Azor. 1. part. lib. 18. cap. 4. quest. 10. Henriquez lib. 5. summ. §. 6. in gloss. litera Q. Ratio præcipua est. Quia ea videtur esse intentio Ecclesiæ non multiplicare obligationem, sed eam nouo titulo imponere. Alias esset obligatio satisfacta ferè impossibilis, cum possit contingere te habere decem beneficia simplicia, quorum quodlibet sufficit ad inducendam obligationem recitandi. Quomodo ergo decies eodem die, & eisdem horis officium diuinum posse recitare? Affirmo autem tunc te esse obligatum illa beneficia renunciare ob hanc causam; alienum est à consuetudine recepta. Et confirmo. Ordinatus tribus ordinibus sacris non obligatur ter in eodem die recitare, neque habens beneficium cum ordine sacro obligatur bis recitare: quia licet multiplicentur causæ obligationis, non multiplicatur ex intentione Ecclesiæ effectus. Sicut cum festum cum Dominica concurrat non obligat ad duplicem Missam audiendam. Sic similiter, cum plura beneficia in eodem subiecto concurrunt, non obligant ad plures recitationes. Secus verò est dicendum in exemplo adducto in ratione dubitandi; quia cum ibi non respiciatur vtilitas beneficiati, sicut in recitatione respicitur, sed potius vtilitas dysfunctionum, vel beneficium influentis, ideo ad multiplicationem capellaniam debent sacra multiplicari.

28 Hinc inferitur primò, habentem beneficium & pensio-

nem satisfacere obligationi, si officium canonicum semel singulis diebus recitet. Quia obligatio ad dicendum officium B. Marci, quam habet pensionatus, est sub conditione, quod officium canonicum non recitet. Voluit enim Pontifex non augere obligationem pensionatio, magis quam aliis beneficiis, sed potius beneficiatorum obligationem diminueret. Sic Nauat *consp. 23. de celebrat. Missarum*, Suarez *lib. 4. c. 22. à numero 6. Garzia alios referens. 3. p. cap. 1. num. 16.*

29 Secundo, inferitur omitterem diuinum officium obligatum dicere ob plura beneficia vel ob ordinem sacrum, & beneficium; non committere duplex peccatum, sed vnum tantum, grauius tamen. Quia eadem est res præcepta omnibus illis titulis, & sub eadem ratione. Præcipitur namque recitatio in laudem Dei. sic Azor *2. p. lib. 4. c. 2. quest. 6. Sala. 1. 2. tractat. 13. disp. 3. sect. 2. num. 17. Garzia 3. p. de benef. c. 1. num. 124. Bonacina *disp. 1. de horis canonicis, quest. 2. punct. 4. num. 27.**

30 Sed inquires, An habens beneficium iniuste, vel impediens iniuste alterum ab illius possessione, debeat ratione illius horas canonicas recitare? Affirmat Suarez *lib. 4. c. 19. n. 10. Bonacina *disp. 1. quest. 2. p. 4. num. 28. Moutenur*, quia priuati per iniuriam Ecclesiam debito obsequio, & seruitio, debent ergo recitare. Nihilominus existimo probabilis non obligari supradictos ad recitandum, sed solum ad dimittentiam beneficium, & à lite iniusta cessandum. Quia beneficiarii non sunt obligati ex iniuria ad recitationem horarum, sed ex præcepto Ecclesie: neque impediens hanc recitationem censetur iniustitiam committere contra Ecclesiam, sed ad summum contra beneficium. Ergo non sunt obligati recitare. Aliàs quoties obligatum audire Missam, ieiunare, vel aliud opus pium facere impedires, deberes eadem tu ipse ex iniuria præstare. Quod non videtur receptum. Sic docet Garzia. *3. p. de benef. c. 1. n. 120. quamuis videatur docuisse contrarium numero 90.**

§. III.

De Obligatione Religiosorum,

- 1 Religiosi choro deputati obligati sunt ex consuetudine.
- 2 Qui desinant non esse hanc obligationem sub graui culpa.
- 3 Retinenda est tanquam certa communis sententia.
- 4 Religiosus ex dispensatione Pontificis viuens extra claustrum dispensatio in perpetuum sit? excusatur ab hac obligatione.
- 5 Comprehendunturne religiosi damnati ad triremes fugitiui & eiectionis?

Tertium genus illorum, qui ad officium canonicum obligantur, sunt religiosi professi choro deputati. Hos inquam recepta est omnium sententia, obligatos esse officium diuinum recitare: non quidem ex aliquo iure positivo scripto, quia nullum est; neque ex vi professionis, quia ratioe illius solum obligatur ad perfectionem conati, quem conatum explete possunt aliis exercitiis spiritualibus absque harum horarum recitatione: neque ex cleemosynis fidelium, quia hæc dantur religiosis ea præcipua ratione, quia pauperes sunt, & diuino cultui mancipati; & secundo ut curam habeant fideles Deo commendandi, nullibitamen habetur concessi sub obligatione recitandi has horas. Sunt ergo obligati eas recitare ex consuetudine præscripta. Sic Syluest. *verb. Hor. numer. 3. Nauar. c. 25. numero 96. Valent. *disp. 6. quest. 2. punct. 10. §. 2. Suarez tom. 2. de Relig. lib. 4. c. 17. num. 6. Valquez de benef. c. 4. §. 1. dub. 11. Bonacina *disp. 1. de hor. can. quest. 2. p. 2. p. 2. à numero 1. Azor. 1. p. lib. 10. c. 6. q. 1. & 2. & alij plures apud ipsos.***

Dixi obligatos esse ex consuetudine religiosos choro deputatos, ut excluderem religiosos laicos, seu conuersos ad munia temporalia destinatos, qui hac obligatione non tenentur: & religiosos equites militares, qui non choro, sed militiae sunt destinati: & nouitios, qui sub nomine religiosi in oneribus non comprehenduntur, neque pro illis est consuetudo. Sic relati Doctores. Vnde si aliquis religiosus choro deputatus, ad conuersos auctoritate superioris transeat, eo ipso eximitur ab obligatione recitandi, quæ annexa est illi statui: è contra vero, si ex statu laicorum transeat ad statum chorum, induit supradictam obligationem. Sic Suarez *lib. 4. c. 17. numero 7. Bonacina *disp. 1. q. 2. p. 2. numero 2. sine. Azor. 1. p. lib. 10. c. 6. quest. 7.**

Quod dictum est de viris religiosis, dicendum est de monialibus professis choro deputatis: esse inquam ex consuetudine obligatos singulis diebus horas canonicas recitare, sic Suarez, Nauar. Valentia, Valquez, Bonacina, *suprà & alij apud ipsos.* Non tamen obligantur conuersæ seu laicæ & non nouitice.

Hinc fit religiosus illius religionis, quæ ex suo instituto choro non est adiecta, non esse obligatos officium diuinum recitare, nisi sint in sacris. Quia hæc obligatio recitandi priuati, succedit loco publicæ recitationis, quam religio profic-

Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars II.

tur. Sic omnes Doctores suprà relati, specialiter Bonacina, Suarez, Valentia, Valquez, *esdem locis suprà relatis.*

2 Difficultas autem est. An hæc consuetudo obliget sub graui culpa religiosos & moniales, ne diuinum officium omit-

tant. Caieranus in *Sum. verb. Hora canonice* Dabitur de consuetudine, & affirmat non videri ita receptam ut obliget in vi præcepti. Medina. in *instrucone c. 19.* inclinat non obligare sub mortali. Emanuel Saa. *verb. hora can. num. 1. in editione Complutensi* reputat id esse probabile. Angelus *verb. Hor. num. 10. & Aragon. 2. 2. quest. 83. ars. 11. dub. 4.* existimant religiosum omitterem bis, vel ter priuati diuinum officium, non peccare mortaliter. Quia ex præcepto regulæ ad id tenetur, quæ non videtur ita grauem obligationem inducere.

3 Cæterum reliqui omnes Doctores absolute docent esse peccatum mortale, si vel semel omitrantur hora. Quia consuetudo dicendi hos religiosos diuinum officium, est inlicita clericorum in sacris. Ergo sicut non est probabile, clericos omitterem semel diuinum officium, non peccare mortaliter: ita nec est probabile, religiosos & moniales, non peccare mortaliter si omitrant, cum consuetudo vim habeat præcepti, & forte ob hanc causam in Summa Emanuelis Saa, edita Romæ expuncta sunt illa verba, quibus probabilis indicabatur illa sententia. Neque enim in hac parte laxandæ sunt habent, cum ex eius relaxatione non leue religionis detrimentum procederet.

Dubium tamen est. An sub hac obligatione comprehendatur religiosus ex dispensatione Pontificis extra claustrum viuens, Communis sententia concedit, si dispensatio in perpetuum sit, ab obligatione eximi: secus si pro aliquo determinato tempore. Quia dispensatus, ut perpetuo extra claustrum viuat, à choro liberatus est. Ergo etiam liberatur ab obligatione recitandi priuati, quæ loco obligationis ad chorum succedit. sic Soto *de iustitia lib. 10. quest. 5. art. 3. Bonacina *disp. 1. quest. 2. p. 2. n. 4. Azor. 1. p. lib. 10. c. 6. g. 8.* Nihilominus probabilis existimo hunc esse obligatum, sic Suarez. *lib. 4. de hor. can. c. 17. num. 8.* Ratio est: Quia obligatio in religioso recitandi officium diuinum non ouit ex eo, quod ipse religiosus personaliter obligatus sit choro interesse, sed ex eo quod statum habeat choro deputatum. Aliàs, qui ex dispensatione Pontificis, vel Prælati regularis à choro in perpetuum esset exemptus, obligatus non esset, horas priuati recitare, quod videtur absurdum. At dispensatus in perpetuum, ut extra claustrum viuat, non mutat statum religiosi professi choro deputati, ut de se constat. Ergo.*

Et confirmo. Si exemptio perpetua ab assistentia in choro eximit religiosum ab onere perpetuo recitandi, quia hæc obligatio priuati recitationis succedit loco publicæ: Cur exemptio pro determinato tempore, ab onere recitandi pro illo tempore non liberabit? Adde religiosum non esse regulariter obligatum sub graui culpa choro assistere, ut postea dicam. Ergo obligatio recitandi non commensuratur ex hac obligatione, sed ex statu deputato chori assistentiæ.

5 Item dubitatur. An comprehendantur sub hac obligatione religiosi damnati, ad triremes eiectionis, fugitiui & religionis. Negat de iis omnibus Bonacina, *disp. 1. q. 2. p. 2. num. 6.* Quia hi videntur esse extra statum, qui choro deputatus sit. Adhæret Lessius loquens de eiectionis, *vel ad triremes damnato, & Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 8. num. 11.* Secus de fugitiuo, & rationem differentie assignant, Quia eiectionis non potest ad monasterium reduci, est velut: locus fugitiuus. At mihi probabilis est eos omnes per se comprehendere, sic Nauar. *c. 7. de orat. num. 20. Azor lib. 10. c. 6. quest. 5. 6. 8. Suarez lib. 4. c. 17. num. 9.* Ratio est. Quia ex eo quod religiosus sit extra monasterium, non est extra statum choro deputatum: quis non est extra statum religiosum in quo antea erat. Neque enim ob fugam, aut eiectionem, religiosum statum amittit. Aliàs, cum iter faceret, aut peregrinaretur, vel quoties extra monasterium viueret, dici posset esse extra statum religiosum. Ergo apostasia, vel eiectionis à monasterio, non soluit religiosum ab obligatione recitandi, sicut neque ab aliis oneribus, quæ professioni ex consuetudine annexa sunt postquam in illo statu impleri.

Quod si dicas eos religiosos fugitiuos, & eiectionis, vel ad triremes damnatos, et non amittant religiosum statum, quem antea habebant, amittere tamen chori deputacionem, quæ religioso statui annectitur, non vtrūque, sed ex consuetudine, quæ consuetudo non videtur extendi ad eiectionis, & trireribus damnatos, immo neque ad fugitiuos, sed solum ad illos, qui in monasterio commorantur, vel ex licentia prælati extra claustrum existunt.

Sed contra. Quia non videtur cum fundamento dici, hanc consuetudinem annecti solum religioso statui illorum, qui in monasteriis vel extra de Prælati licentia commorantur, & non extendi ad fugitiuos, & eiectionis. Quia non est æquum ut ex culpa commodum reportent.

Dixi per se hos religiosos sub obligatione recitandi comprehendere, ut indicarem per accidens excusari posse, ut sæpe eiectionis, & damnati ad triremes excusantur, ob impotentiam moralem

B 3 recitandi

recitandi, & ne religioni, & sibi dedecus afferant, si se esse religiosos manifestent.

PUNCTVM II.

Quodnam officium diuinitum debeant supradicti clerici, beneficiati, & religiosi recitare.

- 1 Omnes tenentur recitare officium Romanum, exceptis aliquibus personis.
- 2 Hoc preceptum singulis diebus obligat sub graui culpa.
- 3 Qui defendant posse priuilegiatos in Bulla Pij V. Romanum officium recitare, omisso illo cuius habent priuilegium.
- 4 Probabilis est oppositum.
- 5 Quid dicitur de beneficio obligato Romanum officium recitare, & commoratur in diocesi Mediolanensi.
- 6 Quid de Mediolanensi existente Romæ.
- 7 Possintne religiosi exempti festiuitatibus diocesis se conformare. Explicatur sensus quæst. omni.
- 8 Proponitur ratio dubitandi.
- 9 Quid sit tenendum.
- 10 Possintne Episcopus de Sancto extra Calendarium institueret recitationem? Affirmatur id posse de Sancto assignato in Patrom, vel naturali diocesis, vel cuius insignes ibidem reliquiæ requeantur.
- 11 De aliis Sanctis constitutione perpetua id fieri non potest.
- 12 Decreto tamen particulari, & ex causa argenti, & per modum dispensationis, id fieri posse credendum est.
- 13 Vtentes Breuiario Pij V. non tenentur officium B. Virginis, Defunctorum, & Psalmos Graduales recitare.
- 14 Quid si Romanum officium alia lingua præter Latinam diceret.
- 15 Si addas vel diminuas officio diuino, peccas.
- 16 Si in graui notabilique parte diminuas, non satisfacis obligationem.
- 17 Satisfacere si vnum officium pro alio recites de Sancto, scilicet, cum est recitandum de feria.
- 18 Probabilis est te non satisfacere.

Respondeo omnes esse obligatos recitare iuxta formulam Breuiarii Romani Pij V. & Clementis VII. exceptis solum illis, in quorum Ecclesiis vel Conuentibus ducentis annis ante Pium V. aliud Breuiarium fuerit institutum, vel consuetudine approbatum. Sic habetur in supradicta Bulla Pij V. & Clementis VII. in initio Breuiarii Romani præfixa: in qua Bulla omnes alia formulæ recitandi abrogantur, cassantur, & irritantur. Hinc inferitur, malè Angelum verbo Hora, num. 12. existimare ordinatum ad titulum patrimonij posse officium recitare secundum formam, quæ illi magis placuerit, quia nulli Ecclesiæ addictus est. Nam ex eo, quod non sit addictus Ecclesiæ, quæ consuetudinem habeat ducentis annis antiquiorem præcepto, & constitutione Pij V. efficitur tunc obligatum esse recitare iuxta formam præscriptam à Pio V. quæ omnes Clericos beneficiatos, & religiosos comprehendit, exceptis solum, qui sunt illius Ecclesiæ, in qua est supradicta consuetudo. Et ita docet, vt certum Suarez lib. 4. c. 23. num. 4. Lessius c. 37. num. 75. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 2. num. 4. Reginaldus lib. 18. num. 168. Azor. 1. p. lib. 10. c. 11. quæst. 1. & alij. Hi autem excepti poterunt ex consensu Episcopi, & totius Capituli, Breuiarium Romanum, admittere excluso suo antiquiori: constat ex supradicta Bulla. Si tamen monasterium fuerit exemptum, non requiritur consensus Episcopi, sed sui Prælati, & totius Capituli. Lessius lib. 2. c. 37. dub. 12. num. 74. Cum autem exigitur consensus vniuersi Capituli, non debet intelligi consensus omnium singulorum Capituli, ita vt nullus dissentiat, quia hoc foret esse impossibile, sed sufficit consensus maioris partis Capituli, vt sic in vnum congregati. Quia ille in rigore, & propriè vniuersi Capituli consensus est. Vt bene notauit Suarez lib. 4. de hor. can. c. 11. num. 4. sine Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 3. p. 1. circa finem, num. 21. At si semel ex consensu Prælati, & Capituli Breuiarium Romanum fuerit admittum, nullo modo licebit ad pristinum redire, sed necessarid Romanum retinendum est. Quia iam per illam receptionem Breuiarii Romani, abrogatum & cassatum fuit antiquum; & vixit præceptum Pij V. & Clementis VII. de recitando iuxta formulam illius Breuiarii, & excepti cessauit, quæ solum fuit, dum ab Episcopo & Capitulo Breuiarium Romanum approbatum non fuerit. Sic Suarez num. 4. Bonacina in princ. num. 2.

2. Circa huiusmodi præceptum debetur primò. An obliget sub graui culpa singulis diebus iuxta formam Breuiarii Pij V. præscriptam recitare? Non desunt qui affirmant non esse peccatum mortale, vno vel altero die illam omittere, recitando iuxta formam Breuiarii Dominicanorum, Cisterciensium, aut aliarum Ecclesiarum. Quia substantia præcepti est septem horas canonicas dicere; modus autem, vel formula huius

vel illius Breuiarii ad ritum, & cultum speciale pertinet; cuius, omisso vno, vel altero die facta non videtur grauis. Sic Naua c. 19. num. 2. Reginaldus, præf. lib. 19. n. 171. fauet Raphael de la Torre, de Relig. controuers. 8. in princ. de horis canonicis, Valquez de beneficiis c. 5. §. 1. artic. 2. dubio primo num. 57.

Nihilominus tanquam certum habendum est peccare mortaliter obligatum recitare iuxta formulam Breuiarii Romani, si illam omniter recitet vno die iuxta formam alterius Breuiarii. Sic reliqui Doctores in hoc puncto referendi, qui post dictam constitutionem scripserunt. Et ratio est manifesta. Quia omnes conueniunt, quemlibet obligatum esse singulis diebus illud officium Pij V. recitare: nisi ex consuetudine ducentorum annorum excusetur, sed hæc materia grauis est. Ergo grauius obligat. Item omnes alia formulæ recitandi omnino cassantur, & abrogantur ad effectum satisfaciendi præcepto. Ergo recitare per ipsas idem est ac si non recitaret. Ex quo soluitur contraria ratio, quia præceptum non solum est de recitandis motu & formula à Pio V. præscripta: vt constat ex verbis Bullæ.

3. Secundò, dubitatur è contra. An potest recitare alia formula præter formulam Breuiarii Romani, possit illa omitti per Breuiarium Romanum recitare; Sæc verbo Hora, in vtraque editione num. 6. Caieranus verbo Hora. §. 2. affirmant. Reputat probabilis Suarez lib. 4. c. 23. num. 9. sine. Lessius c. 37. num. 74. Bonacina disp. 1. de hor. can. quæst. 2. p. 1. num. 5. Muentur primò. Quia consensus Episcopi & Capituli, ad omittendum Breuiarium antiquum, & assumendum Romanum, requiritur pro vsu chori, vt colligitur ex illis verbis. Dummodò Episcopus & vniuersum Capitulum in eo consentiat, vt id in choro dicere & psallere possint permittimus. Ergo pro vsu priuato cuiuslibet videtur permissum absque consensu Episcopi & Capituli. Secundò. Quia assumentes Breuiarium Romanum suæ Ecclesiæ dicuntur conformari, cum Ecclesia Romana omnium mater sit. Quod non procedit, cum excluso Romano Breuiario, & proprio suæ Ecclesiæ, assumeretur Breuiarium alterius. Neque obstat Clementina: Dignum de celebratione Missarum, vbi commensalibus Episcoporum, & Cardinalium indulgetur vt possint vti Breuiario, quo vntur Episcopi, & Cardinales; si igitur liberum esset illis vti Romano, non indigerent dispensatione. Non inquam obstat, tum quia hæc indulgentia videtur esse pro commensalibus recitantibus simul cum Episcopo, vel Cardinali; & secus si separatim recitent, vt tradit Graffes 2. p. lib. 3. c. 16. num. 26. Tum quia loquitur de Cardinalibus, & Episcopis recitantibus aliud officium à Romano.

Cæterum (etsi supradicta sententia probabilis sit) probabiliorem reputo contrariam: scilicet hos exemptos in Bulla Pij V. non posse proprio autoritate formula Breuiarii Romani recitare, omittit propria suæ Ecclesiæ. Sic Suarez, Bonacina, Lessius, supra. Valencia disp. 6. quæst. 2. punct. 1. §. 3. in princ. Garcia de Beneficiis 3. p. c. 1. num. 155. Ratio est, quia de his exemptis nihil determinat Bulla Pij V. sed illos dispositioni, & ordinariis iuris communis relinquunt. Sed ius commune quemlibet auctorat ad recitandum officium suæ Ecclesiæ; vt constat ex c. de his c. placuit, 12. dist. 1. Ergo.

Et hæc sententia nullam habet dubitationem, cum Episcopus, seu Prælati suis Clericis sibi subditis, præcipit ne alio officio vntur: quod sine dubio facere potest, sicut fecit S. Carolus Archiepiscopus Mediolanensis, qui omnibus Clericis suæ diocesis præceptum imposuit, vt officio Ambrosiano vterentur. Hoc enim præceptum conforme est Bullæ Pij V. quæ consuetudines recitandi antiquiores ducentis annis in suo robore, & fortitudine relinquit. Obligat ergo tale præceptum, vti potest de te licita, & honesta.

5. Tertiò dubitatur, An Clericus habens beneficium, ratione cuius debet Romanum officium recitare, si commoretur in diocesi Mediolanensi, debeat tunc iuxta Ambrosianam, an potius iuxta Romanum Breuiarium recitare?

Breuius respondeo posse quod sibi maluerit eligere, & iuxta illius formam recitare. Potest inquam Romanum recitare. Quia ex habitatione Mediolanensi non desinit esse Romanus beneficiatus. Potest autem Mediolanensi Breuiario vti, quia per habitationem diuinam censetur esse Clericus illius diocesis. Ex quo fit si solum transeunt Mediolanensi existet, credo non posse vti Breuiario Mediolanensi. Nam licet dixerim in Tractatu de legibus, peregrinos & foraneos obligari legibus & constitutionibus illius regionis, quam transeunt; hoc intelligendum est de legibus generalibus, & quæ forenses & peregrinos virtualiter non excipiunt. At hæc lex seu priuilegium recitandi extra formulam Breuiarii Romani, non est concessum cuiuslibet clerici vtrunque residenti in diocesi, sed clerico domiciliario: quia est concessum clericis, moraliter, ordinibus, & locis exemptis, & inde ipsorum clericis. Colligitur ex Suarez lib. 4. c. 23. num. 6. Bonacina disp. 1. quæst. 3. p. 1. num. 5. & 6.

At si clericus beneficiatus sit Mediolanensis, vbi recitatur iuxta formulam Breuiarii Ambrosiani, an possit, vel teneatur vti Ambrosiano, maxime si statum sit beneficiatos clericos Mediolanenses, nullo alio vti posse? Et ratio dubitandi ea est: quia statum vel præceptum